

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV VÄST RAPPORT 2004:7

ARKEOLOGISK KONTROLL

Flatmarksgravar i Dvärred, Lindome

Västergötland, Lindome socken, Dvärred 2:22, RAÄ 357

Marianne Lönn

UV VÄST RAPPORT 2004:7
ARKEOLOGISK KONTROLL

Flatmarksgravar i Dvärred, Lindome

Västergötland, Lindome socken, Dvärred 2:22, RAÄ 357

Marianne Lönn

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

Riksantikvarieämbetet
Avdelningen för arkeologiska undersökningar

UV Väst
Kvarnbygatan 12
431 34 Mölndal
Växel: 031-33 42 900
Fax: 031-33 42 901

e-post: uvvast@raa.se
e-post: fornamn.efternamn@raa.se
www.raa.se/uv

Bildredigering Anders Andersson

Layout Lena Troedson

Omslagsbild Keramik och brända ben som lämnades in
av Björn Albinsson, Dvärred. Foto: Anders Andersson.

Tryck/Utskrift Elanders Digitaltryck, Göteborg, 2004

Kartor ur allmänt kartmaterial,

© Lantmäteriverket, 801 82 Gävle. Dnr L1999/3.

© 2004 Riksantikvarieämbetet
UV Väst Rapport 2004:7
ISSN 1404-2029

Innehåll

Bakgrund och syfte	7
Topografi och fornlämningsmiljö	7
Undersökningen	7
Resultat	12
Referenser	13
Administrativa uppgifter	14
Figurförteckning	14
Tabellförteckning	14

Fig. 1. Utsnitt ur GSD-Sverigekartan med platsen för undersökningen markerad.

Bakgrund och syfte

En privatperson, Björn Albinsson, Dvärred, påträffade våren 2002 en kruka med brända ben i samband med grävning av ett schakt för en vattenledning vid sin tomt på Sjöaråsvägen i Lindome. Fyndet anmäldes och platsen besiktigades av Thomas Areslätt från länsstyrelsen i Västra Götaland och Marianne Lönn från Riksantikvarieämbetet, UV Väst. Man konstaterade då att fyndet sannolikt härrörde från ett då okänt flatmarksgravfält och att en kontroll av platsen behövdes. Syftet med denna skulle vara att dokumentera platsen, datera fynden samt bedöma om tolkningen till flatmarksgravfält var riktig. Detta skulle göras genom att gå igenom de uppgrävda massorna och rensa i själva schaktet. Fornlämningen fick senare RAÄ-nummer 357.

Kontrollen utfördes den 4 och 6 juni 2002 av Marianne Lönn, projektledare och Tina Fors. Länsstyrelsen i Västra Götalands län betalade kostnaden.

Topografi och fornlämningsmiljö

Fyndplatsen ligger i en lätt sydsluttande, blockrik backe bevuxen med gräs, blommor, buskar, lövträd samt några granar. Väster om fyndplatsen sluttar området brantare ner mot en bäck. I övriga väderstreck finns bebyggd och underhållen tomtmark. I ett större perspektiv ligger området upp emot ett berg på norra sidan av en dalgång. Dalgångens centrala delar består av odlingsmark och på sidorna mot bergen växer blandskog.

I fyndplatsens närmaste omgivning finns ett röse (RAÄ 68), två stensättningar varav en osäker (RAÄ 158 respektive 6) och en gravgrupp med två högar, ett gravfält bestående av fem stensättningar samt fossil åkermark (RAÄ 157). Ett par av gravfältets stensättningar är dock osäkra och kan också vara röjningsrösen. Därutöver finns en minnessten, en naturbildning med namn och något som kallas för en osäker tomtning (RAÄ 2, 3 respektive 257). Det senare kan dock inte vara vad man vanligen kallar tomtning, nämligen en byggnadslämning i kustbandet. Fornlämning 257 ligger för långt ifrån kusten för det.

Undersökningen

Vid undersökningens början fanns således ett smalt schakt i nord-sydlig riktning. Schaktet var totalt 33 meter långt, ca 0,25 meter brett och som djupast 0,65 meter. När ytan fotograferats, lades ett måttband längs schaktet och massorna sållades eller grävdes igenom med grävsked. Det av markägaren funna keramikkrälet med brända ben låg i schaktets södra del.

Jordarten var stenig och grusig sand med större block här och var. I södra delen av schaktet fanns ett humusinblandat mörkare lager strax under torven. Lagerföljden bestod av ett torvlager överst (0,05–0,1 meter), därunder, i den södra tredjedelen av schaktet, ett humusinblandat lager (0,15–0,2 meter) och därunder gulbrun sand med grus och sten. Jordmänen förändrades mellan 12e och 14e metern av schaktet till att bli stenigare och blockigare och det humusinblandade lagret försvinner.

Eftersom mycket av fyndmaterialet låg i dumphögen vid sidan av schaktet, är det svårt att ange hur djupt under torven gravarna ligger. Det är dock min uppfattning att de ligger mycket ytligt, kanske direkt under torven eller högst någon decimeter ner i jorden.

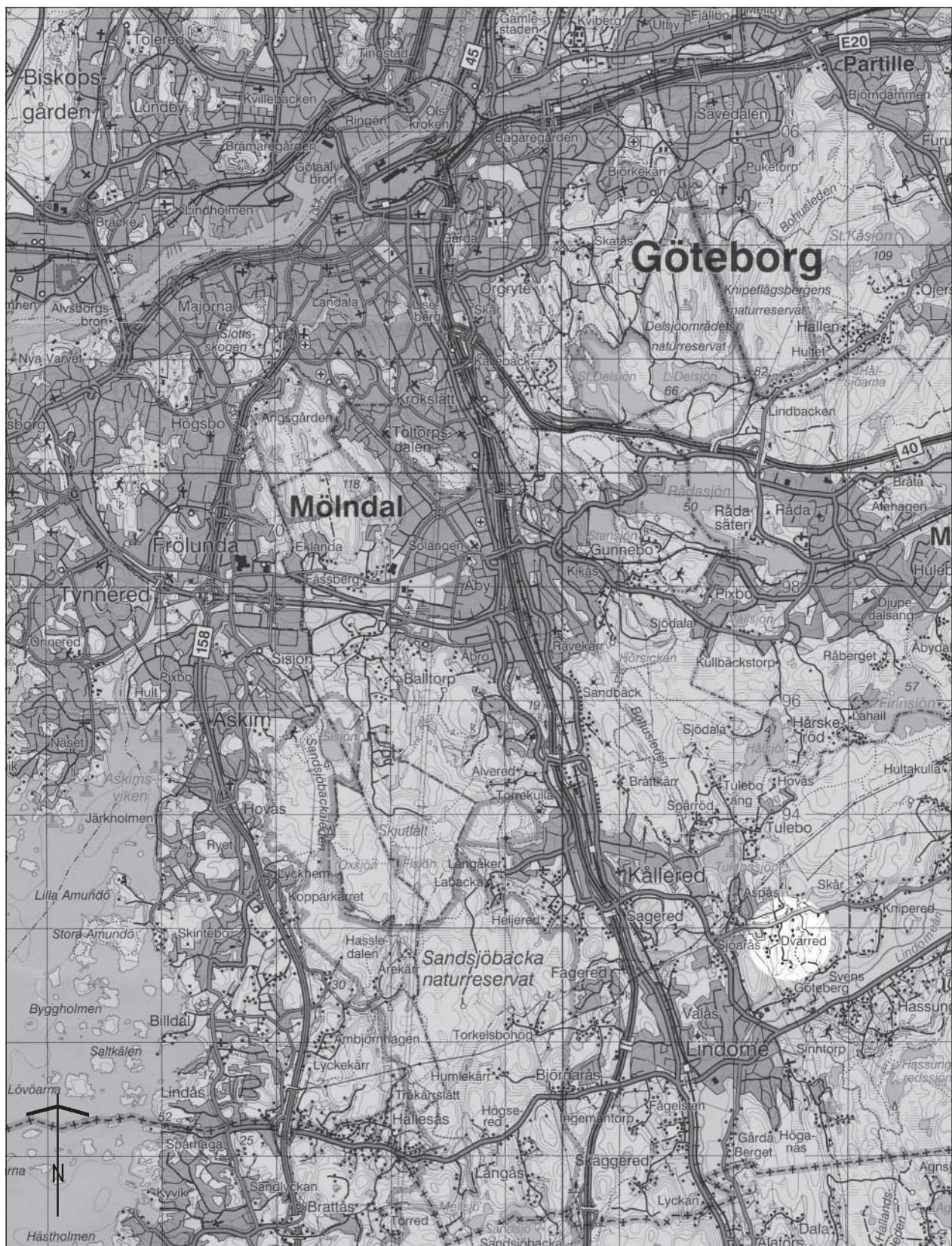

Fig. 2. Utsnitt ut Blå kartan, blad 61 Göteborg, med undersökningsplatsen markerad. Skala 1:100 000. Godkänd från sekretessynpunkt för spridning. Lantmäteriverket 2004-04-14. Dnr 601-2004/819.

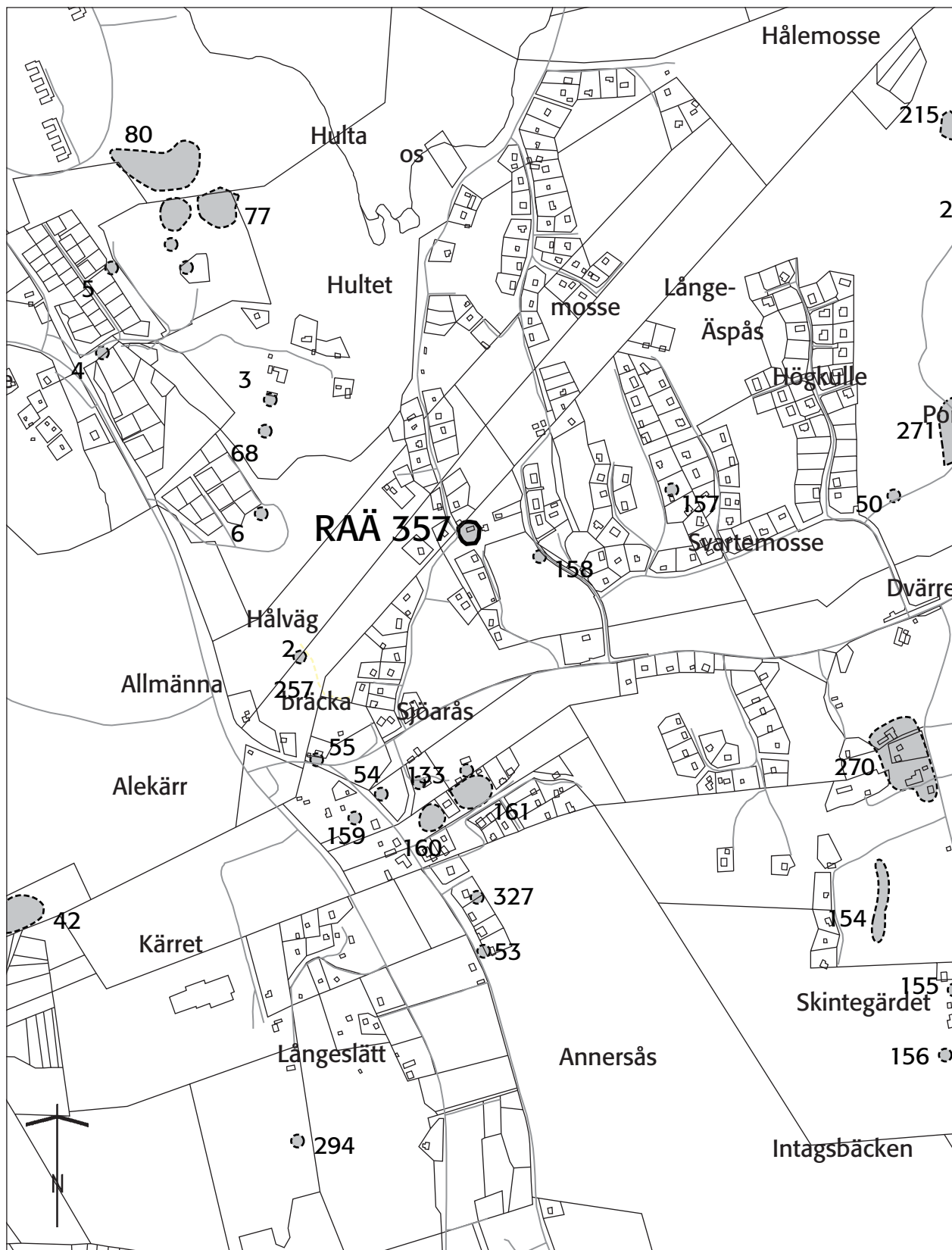

Fig. 3. Utsnitt ur GSD-Ekonomiska kartan, blad 6B 8f, med fornlämningar och platsen för kontrollen markerad. Skala 1:10 000.. Godkänd från sekretessynpunkt för spridning. Lantmäteriverket 2004-04-14. Dnr 601-2004/819.

Fig. 4. Lokalen från väster. Foto: Marianne Lönn.

Fig. 5. Vattenledningsschaktet från söder. Foto: Marianne Lönn.

Fyndmängden var störst i schaktets södra del, där de samlades i påsar med angivande i meter var längs schaktet det fanns. Vid ett stenblock (0,7×0,55+0,25 meter) vid 12,0–12,5 meter av schaktet påträffades en särskilt stor koncentration av keramik (F20–21). Från och med 14 meter, då fyndmängden starkt minskat, prövades att samla per två meter. I de nordligaste delarna av schaktet påträffades inga fynd alls.

Keramik och brända ben från minst två begravningar påträffades och bland dessa även två järnföremål. (Dessa har lämnats till Stiftelsen Västsvensk Konservering för röntgen och konservering.) Inblandat i sanden fanns också en del skörbränd sten och i det humusinblandade lagret även en liten mängd recenta fynd som glas, porslin och tegel.

Keramikmaterialet är mycket enhetligt. Det gråbrunt, finmagrat och reducerande bränt. Färgen är relativt jämn. Det finns ingen dekor utom möjligen ett svagt streck på en skärva.

Även kärlen verkar enhetliga. De, man kan ha en uppfattning om, har en ganska grov botten med en diameter på ca 10–11 cm. Väggarna är tunnare och tycks smalna uppåt. Den enda mynningsbiten har en något tillplattad kant. Några enstaka skärvor skulle kunna vara spaltade.

En mycket översiktlig titt på keramikmaterialen från flatmarksgravfälten Backa Röd (RAÄ Backa 31), Valtersberg och Ekehögen i Göteborgs stadsmuseums magasin ger vid handen att dessa material i mycket liknar Dvärreds. De är dock mycket större och har också en större variation i t.ex. fråga om bränning och ytbehandling. Det mesta är finmagrat, gråbrunt och utan dekor. Där finns dock keramikskärvor som är lite rödflammiga, sannolikt på grund av att syre kommit till vid bränningen och även sådana som är betydligt mörkare.

I de tre stora materialen finns även metallföremål, skärnor, fibulor, beslag och annat.

Såväl till sitt utseende, sitt läge som sin keramik liknar gravarna i Dvärred de tre stora flatmarksgravfälten. Dateringen på dessa är i huvudsak förromersk järnålder även om några dateringar på Valtersberg är något yngre. Troligtvis har gravarna i Dvärred ungefär samma datering.

De båda metall föremålen har lämnats till röntgen och konservering. Kostnaden för detta hämtas ifrån de planerade ¹⁴C-dateringarna. Sådana kan förhoppningsvis istället utföras i samband med en förundersökning.

Resultat

Vid kontrollen av vattenledningsschaktet påträffades keramik från minst två keramikkräslor liksom brända ben, två metallföremål, kol och en mindre mängd recenta fynd. De senare låg i ett humusinblandat lager i schaktets södra del.

Fig. 6. Keramik och brända ben som inlämnades av Björn Albins-son, Dvärred. Foto: Anders Andersson.

<i>Fynd</i>				
<i>Fnr</i>	<i>Läge i meter längs schaktet från S räknat</i>	<i>Art</i>	<i>Vikt gr</i>	<i>Kommentar</i>
1	Inlämnat av Björn Albinsson	Keramik	397,2	Hör ihop med F2
2		Brända ben	127,8	Hör ihop med F1
3	Utan lägesangivelse	Keramik	28,8	Hör ihop med F4
4		Brända ben	1,8	Hör ihop med F3
5	0–2	Flinta	6,8	
6	5,7	Flinta	1,6	
7	6,7	Bränt ben	0,6	
8	7–8	Keramik	55,8	Hör ihop med F9, 10, 11
9		Brända ben	25,8	Hör ihop med F8, 10, 11
10		Kol	1,4	Hör ihop med F8, 9, 11
11		Flinta	0,4	Hör ihop med F8, 9, 10
12	8–9	Keramik	1,2	Hör ihop med F13, 14
13		Brända ben	4,2	Hör ihop med F12, 14
14		Metallföremål		Hör ihop med F13, 14
15	10,4	Bränt ben	1,2	
16	11,5–12	Keramik	10,0	
17	12–12,5	Keramik	202,8	I dumphög. Hör ihop med F18, 19
18		Brända ben	206,6	I dumphög. Hör ihop med F17, 19
19		Metallföremål		I dumphög. Hör ihop med F17, 18
20	12,3–12,5	keramik	290,6	Vid stor sten i schaktet. Hör ihop med F21
21		Brända ben	72,8	Vid stor sten i schaktet. Hör ihop med F20

Tabell 1. Fyndlista.

Av fynden fanns en större ansamling keramik, sannolikt en kruka, invid ett större stenblock vid 12,0–12,5 meter. Klumpstenar finns som gravmarkering på gravfälten Backa Röd, Valtersberg och Ekehögen och stenblocket i Dvärred kan vara en sådan markering.

Områdets och gravarnas utseende tillsammans med keramiken gör sannolikt att det är fråga om ett flatmarksgravfält och dessa kan oftast dateras till förromersk järnålder (Cullberg 1973, Lundberg 1971, Sahlström & Gejvall 1948, 1954). Gravfältets omfattning har inte kunnat bestämmas.

Det humusinblandade lagret med recenta fynd kan vara rester av en odling, vilken i så fall kan ha skadat gravfältet.

Referenser

- Berglund, A. 1993. Rapport. En domarring och ett flatmarksgravfält från äldsta järnåldern – fornlämning 32, Larv socken, Vara kommun, Västergötland. Arkeologisk undersökning av skadad domarring 1993.
- Cullberg, K. 1973. Ekehögen – Backa Röd – Valtersberg. Frågor om kronologi och kulturkontakter under yngre förromersk järnålder i Göteborgs-

området. Studier i nordisk arkeologi 12 utgivna i Göteborg av Arkeologiska museet och Fornminnesföringen i Göteborg. Göteborg.

Jankavs, P. Munliga uppgifter samt icke tryckt material.

Lundberg, Monica 1971. Backa Röd, Göteborg. Gravfält och boplatssområde, förromersk järnålder 16:31. FYND-rapporter 1971:157–260. Rapporter över Göteborgs Arkeologiska Musei undersökningar. Göteborg.

Sahlsteröm, K.E. & Gejvall, N-G. 1948. Gravfältet på Kyrkbacken i Horns socken, Västergötland. Kungl. vitterhets historie och antikvitets akademiens handlingar. Del 60:2. Stockholm.

Sahlsteröm, K.E. & Gejvall, N-G. 1954. Bankälla och Stora Ro. Två västgötska brandgroppsggravfält. Kungl. vitterhets historie och antikvitets akademiens handlingar. Del 89. Stockholm.

Administrativa uppgifter

Riksantikvarieämbetets dnr: 429-1750-2002.
Länsstyrelsens dnr: 431-36037-2002.
Projektnummer: 1390009.
Intrasisprojekt: V2002:031.
Undersökningstid: 4 och 6 juni 2002.
Projektgrupp: Marianne Lönn och Christina Fors.
Undersökt yta: 8 m².
Läge: Ekonomiska kartan, blad 6B 8f,
 x 6392208 y1277971.
Koordinatsystem: 2,5 gon V.
Höjdsystem: RH 1970.
Digital dokumentation: förvaras på UV Väst.
Fynd: Fynd med Fnr 1–21.

Figurförteckning

<i>Fig. 1. Utsnitt ur GSD-Sverigekartan med platsen för undersökningen markerad. ....</i>	6
<i>Fig. 2. Utsnitt ut Blå kartan, 61 Göteborg, med undersökningsplatsen markerad. Skala 1:100 000. ....</i>	8
<i>Fig. 3. Utsnitt ur GSD-Ekonomiska kartan, blad 6B 8f, med fornlämningar och platsen för kontrollen markerad. Skala 1:10 000. ....</i>	9
<i>Fig. 4. Foto över lokalen från väster. Foto: Marianne Lönn. ....</i>	10
<i>Fig. 5. Foto över vattenledningschaktet från söder. Foto: Marianne Lönn. ....</i>	11
<i>Fig. 6. Keramik och brända ben som lämnades in av Björn Albinsson, Dvärred. Foto: Anders Andersson. ....</i>	12

Tabellförteckning

<i>Tabell 1. Fyndlista. ....</i>	13
----------------------------------	----

En kruka med ben inlämnad av en privatperson föranledde en arkeologisk undersökning vid Sjöaråsvägen i Dvärred, Lindome. Undersökningen bestod i att samla in keramik och brända ben i ett vattenledningsschakt och att bedöma vad fynden stod för. Keramik från minst två, förmodligen fler gravar fanns i schaktet och eventuellt är de delar av ett nyupptäckt flatmarksgravfält.

